

ことわざ ; 諺の課題

1. にと ; 二兔を ^お ; 追う者は一兔をも得ず。

- Nechá-li se člověk ovládnout chamtivostí, může přijít o všechno.
- (dosl.) ‘Člověk, který se snaží chytit dva zajíce, nechytí žádného.’
- Podobá se českému: ‘Kdo chce mít víc, nemá nic.’
- Odpovídá anglickému: ‘If you run after two hares, you will catch none.’

Alternativní forma: 二兔を追わねば一兔も得ない。

例文: そんなに欲張^{よくば}ったら、二兔を追う者は一兔をも得ずで結局^{けっきょく}なにひとつ自分のもの^{じぶん}にならないよ。

‘Pokud budeš chamtivý, nakonec nezískáš nic (jako člověk co honí dva zajíce a nechytí žádného).’

Poznámky k formě:

- 得ず *ezu* sloveso 得^える ‘získat, nabýt něčeho‘; záporný tvar ve starší a knižní japonštině
- 兔 *to* (alternativní čtení podstatného jména králík, zajíc)
- 追う *ou* sloveso ‘honit se za, následovat’
- 者 *ša* (音), *mono* (訓) ‘někdo, člověk, osoba’

2. つきよ ; 月夜に ^{かま} ; 釜を抜かれる。

- Nedostatky/zrada se objeví tam nebo tehdy, kde nebo kdy je člověk nejméně očekává/ Když se člověk chvíli nesoustředí, vede to k nedbalosti (a může se tudíž stát něco špatného).
- (dosl.) ‘Za jasné měsíční noci ti bude ukraden železný kolík.’
- Podobné českému: ‘Pod svícnem je největší tma.’
- Podobné anglickému: ‘The darkest place is under the candlestick’ (Tento ekvivalent je prakticky opisem českého ekvivalentu.)

Alternativní forma: 月夜に ^{かま} ; 釜を盗^{ぬす}まれる。

例文: また、収穫^{しゅうかく}前のリンゴを盗^とられた。月夜に釜^{かま}を抜^ぬかれることがないよ
に ^{けいかい} ; 警戒していたのに。

‘Zase mi před sklizní ukradli jablka. I přestože jsem nebyl nedbalý a dával pozor.’

Poznámky k formě:

- 月夜 *cukijo* ‘měsíční noc‘ (ve významu ‘jasná noc’)
- 釜 *fu* (音); *kama* (訓) ‘železný kotlík/čajová konvice‘
- 抜かれる *nukareru* sloveso 抜く ‘ukrást‘; pasivní forma

3. あいづち う
;相槌を ;打つ。

- Přikyvovat a reagovat takovým způsobem, aby konverzace probíhala plynule
- (dosl.) ‘Společně kout kladivem.’ (Dva kováři se střídají v úderech do kovu)
- Podobné českému: ‘Táhnout za jeden provaz’ (poukazuje spíše na spolupráci jako takovou, ale může být vyloženo i jako snaha o souhlas. Přísloví, které by poukazovalo na snahu o udržení konverzace jako takové, v češtině nenajdeme.)
- Podobné angl.: ‘Be the yes-man.’ (poukazuje spíše na souhlas s návrhem než na snahu o udržení konverzace.)

Synonymní výraz: あいのて ;手を入れる。

例文: はな 話すという 行動のみを話し手が聞き手にして、聞く及び相槌を打つと
いう 行動のみを該聞き手が該話し手にする。
‘Řečník pouze promlouvá k posluchači a posluchač pouze naslouchá a přikyvuje řečníku.’

Poznámky k formě:

- 相槌 *aizuči* ‘dávat pozor’; tuto kombinaci znaků lze také specificky vyložit stejně jako význam daného přísloví
- 打つ *ucu* sloveso ‘uhodit‘

4. しゅ い
;朱を ;入れる。

- Opravit červenou barvou chyby v psaném textu.
- (dosl.) ‘Vložit červeň.’/‘Přidat jed.’ (SHU je červené barvivo, které se používalo do razítek nebo při malování atd. Je jedovaté.)/‘Zjasnit kontury.’
- V češtině podobné ‘Červená nit’ (pozornost upřená na nejdůležitější záležitost) nebo ‘Zapiš si to červeně.’ (červená barva něco zvýrazňuje, aby si toho člověk mohl všimnout)
- Podobá se angl. ‘red-pencil’ (použití tohoto spojení naznačuje opravení či vymazání textu jako kdyby měl dotyčný možnost použít červené pero/tužku)
- Původ v kaligrafii, kde se používá červená tuš na opravu špatně napsaných tahů

Alternativní forma: ^{しゅひつ い}朱筆を ;入れる。

例文: ^{さくひん}作品の一つ一つに、ていねいに朱を入れる。
‘Každou práci pečlivě opraví.’

Poznámky k formě:

- 朱 *šu* (音), *ake* (訓) ‘červená barva, rudá, kravavá‘
- 入れる *ireru* ‘vložit‘; přechodná forma slovesa *hairu*

5. ^{ふみんふきゅう} ;不眠不休

- Vykonat věci s velkým úsilím beze spánku či odpočinku.
- (dosl.) ‘Bez spánku, bez odpočinku.’
- Podobá se českému ‘Pracovat ostošest.’
- Podobá se angl.: ‘Go to great lengths to achieve something.’

Synonymní výraz: ^{ふかいころもおび}不解衣帯

例文: ^{かれ}彼は不眠不休でその^{さくひん}作品を^{し あ}仕上げた。
‘Bez přestání dokončil svoji práci.’

Poznámky k formě:

- 不 *fu* ‘ne-’
- 眠 *min* (音), *nemu* (訓) ‘spánek, umřít, ospalý‘
- 休 *kjú* (音), *yasu* (訓) ‘odpočinek/spánek‘

6. ^{だいたんふてき} ;大胆不敵

- Neohroženost, smělost, troufalost
- (dosl.) ‘Velká odvaha, žádný nepřítel.’
- Podobá se českému: ‘Statečný jako lev.’ nebo ‘Drzý jako opice.’
- Podobné anglickému: ‘As bold as brass.’

Synonymní výraz: ^{めいもくちょうたん}明目張胆

例文: ^{かれ}彼の大胆不敵には^{おどろ}驚かざるを^え得ぬ。
‘Nemohu být nic než překvapen nad jeho troufalostí.’

Poznámky k formě:

- 胆 *tan* (音), *kimo* (訓) ‘odvaha‘
- 敵 *teki* (音), *kataki*, *ada* (訓) ‘nepřítel‘

7. なんこうふらく ;難攻不落

- Věci, jež jsou těžší, než bychom předpokládali
- (dosl.) ‘Nedobytný.’
- Podobné českému: ‘Pevný jako helvétská víra.’
- Podobá se anglickému: ‘Tough as nails.’

Synonymní výraz: きんじょうとうち
金城湯池

例文: 難攻不落と言われた地主の説得に成功しました。

‘Podařilo se mi přesvědčit takzvaného nezlomného pana domácího.’

Poznámky k formě:

▪ 難	nan (音), kata, muzuka (訓)	‘těžký, nemožný‘
▪ 攻	kou (音), se (訓)	‘agrese, útok‘
▪ 落	raku (音), o (訓)	‘spadnout‘

8. じゅうおうむじん ;縦横無尽

- Volnost, bez jakýchkoliv zábran nebo označení situace, kdy člověk může dělat, co se mu líbí
- (dosl.) ‘Široko daleko, bez vyčerpání.’
- Podobné českému: ‘Volný jako pták.’
- Podobné anglickému: ‘As free as the wind.’

Synonymní výrazy: じゅうじざい じゅうかって
自由自在; 自由勝手

例文: 敵を縦横無尽に切りまくる。

‘Sekal nepřátele křížem krážem.’

Poznámky k formě

▪ 縦横	džuouou	‘široko daleko‘
▪ 無尽	mudžin	‘nevyčerpatelný‘

ZDROJE

Internet

Kotobank: Voyage group. *Kotobank: Voyage group* [online]. The Asahi shinbun company [cit. 2018-04-09]. Dostupné z:

<https://kotobank.jp/word/%E7%9B%B8%E6%A7%8C%E3%82%92%E6%89%93%E3%81%A4-421559#E3.83.87.E3.82.B8.E3.82.BF.E3.83.AB.E5.A4.A7.E8.BE.9E.E6.B3.89>

Weblio. *Weblio* [online]. Japonsko, 2018, 2018 [cit. 2018-04-09]. Dostupné z:

<https://ejje.weblio.jp/content/%E7%9B%B8%E6%A7%8C%E3%82%92%E6%89%93%E3%81%A4>

<https://ejje.weblio.jp/content/%E4%B8%8D%E7%9C%A0%E4%B8%8D%E4%BC%91>

<https://ejje.weblio.jp/sentence/content/%E5%A4%A7%E8%83%86%E4%B8%8D%E6%95%B5>

Jitenon: Yoji. *Jitenon: Yoji* [online]. Japonsko: Yoji, 2017, 2017 [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://yoji.jitenon.jp/yojii/4082.html>

<http://yoji.jitenon.jp/yojic/1175.html>

<http://yoji.jitenon.jp/yojib/867.html>

Idiom: Encyclopedia. *Idiom: Encyclopedia* [online]. Japonsko: neznámé, 2018, 2018 [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://idiom-encyclopedia.com/nankouhuraku/>

Proverb: Encyclopedia. *Proverb: Encyclopedia* [online]. Japonsko: neznámé, 2018 [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://proverb-encyclopedia.com/nitooumono/>

Literatura

SHŌGAKKAN JITEN HENSHŪBU HEN. *Reikai gakushū kotowaza jiten*. Dai 2-han. Tōkyō: Shōgakkan, 2002. ISBN 40-950-1652-3.

KROUSKÝ, Ivan a František ŠILAR. *Japonsko-český slovník*. 2., opr. a rozš. vyd., v nakladatelství LEDA 1. vyd. Voznice: LEDA, 2005. ISBN 80-733-5045-9.